

Cirkulärnr: 1995:151
Diariernr: 1995/2338
Handläggare: Mats Söderberg
Sektion/Enhet: Skola och barnomsorg
Datum: 1995-08-31
Mottagare: Kommunstyrelsen
Styrelsen för gymnasieskolan och vuxenutbildningen
Arbetsmarknadsenheten
Rubrik: Kommunernas ansvar för arbetslösa ungdomar
Bilagor: 1 Regeringens proposition 1994/95:218, utdrag
2 Arbetsmarknadsutskottets betänkande
1994/95:AU15,utdrag
3 Lag och förordning om kommuners ansvar för ungdomar
4 Arbetsmarknadsstyrelsens skrivelse till samtliga läns-
arbetsnämnder

Skola och barnomsorg
Mats Söderberg, Kh

1995-08-31

Kommunstyrelsen
Styrelsen för gymnasieskolan och
vuxenutbildningen
Arbetsmarknadsenheten

Kommunernas ansvar för arbetslösa ungdomar

Riksdagen har med anledning av regeringens proposition 1994/95: 218 givit kommunerna möjlighet att genom överenskommelse med staten ta ett samlat ansvar för arbetslösa ungdomar fram till och med den 30 juni det år de fyller 20 år.

Syfte och utgångspunkter

Syftet med de kommunala insatserna är att förbereda ungdomarna för inträde på den reguljära arbetsmarknaden eller för fortsatt utbildning inom det reguljära utbildningssystemet. Kommunerna skall anpassa verksamheten till lokala förhållanden och bör, som det uttrycks i propositionen, bedriva den i nära samarbete med näringslivet. "Det är i näringslivet som tillväxten och de nya arbetstillfällena förväntas komma och det är naturligt att stat, kommun och näringsliv samverkar för att ge de unga en start i arbetslivet", anger regeringen. Ett annat motiv är kommunernas redan idag tydliga ansvar för utbildningsinsatser i gymnasieskolan.

Det finns inte några uttalade förväntningar att kommunerna själva skall finansiera dessa sysselsättningsåtgärder. Tvärtom anger propositionen att "kommunerna har rätt till ersättning från staten för denna verksamhet" och att denna kompensation "även skall omfatta kommunernas ersättning till ungdomarna". Kommunen har också stor frihet i att avgöra hur medlen ska användas. Arbetsmarknadsverket har i sina ramar medel för att kunna sluta över-

enskommelser med och ersätta kommunerna. Det är länsarbetsnämndens uppgift att ta initiativ till överläggningar med kommunen för att få till stånd avtal. Avtalet skall reglera hur stat och kommun fördelar ansvaret för de arbetslösa ungdomarna mellan sig.

Ungdomarnas ställning

De arbetslösa ungdomarna skall, liksom övriga arbetssökande, vända sig till arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen registrerar den sökande och undersöker först om lämpligt arbete finns. Arbetsförmedlingen svarar också för vägledningsinsatser om så erfordras. Om en sysselsättningsåtgärd är påkallad kan, sedan avtal träffats, den unge hänvisas till den person som är kontaktman för den kommunala åtgärden. Ungdomarna får alltså under inga omständigheter avvisas av förmedlingen under hänvändelse att det nu är en kommunal fråga att ta hand om dem!

Deltagande i de kommunala insatserna kvalificerar ej för KAS respektive a-kassa. Platsförmedling ska under hela avtalsperioden stå till ungdomarnas förfogande. De ungdomar som har genomgått treårig gymnasieskola har dessutom möjlighet att få rekryteringsstöd, flyttnings- och pendlingsbidrag.

I de kommuner där avtal inte träffas kan ungdomarna delta i arbetsplatsintroduktion. Någon ersättning till ungdomarna kommer dock staten inte att lämna. Därmed blir ungdomarna hänvisade att söka socialbidrag.

Kommunförbundet har vid upprepade tillfällen framfört att det måste finnas statliga, fullvärdiga, alternativ för ungdomar vad gäller sysselsättningsinsatser och stöd till ungdomar i de kommuner som inte når avtal med länsarbetsnämnden. Annars blir det svårt att se reformen annat än som en tvingande åtgärd. Förbundet avser att följa upp effekterna av de beslut som nu fattats av regering och riksdag.

Försäkringskydd

Det är kommunens uppgift att se till att ungdomar i kommunernas åtgärder åtnjuter dels ett personskadeskydd, dels ett sakskareskydd. Det senare avser att skydda kommunen från ersättningskrav för de skador som en ungdom kan åstadkomma på ett företag. Kostnaderna för detta skydd tas upp i ersättningskravet gentemot länsarbetsnämnden.

Ekonomisk ersättning till ungdomarna

Hur stor ersättningen till ungdomarna skall vara avgör kommunen. Det är också kommunen som betalar ut ersättningen till ungdomarna. Enligt skrivningar i propositionen som riksdagen grundade sitt beslut på ska ersättningen till ungdomarna "inte sättas så högt att den avhåller den unge från att söka arbete eller lämplig utbildning".

Vad gäller den undre gränsen har Kommunförbundet efter kontakter med regeringskansliet kunnat konstatera att om ersättningen till ungdomen är mindre än cirka 2 000 kronor efter skatt har ungdomen vid behov rätt till kompletterande socialbidrag. Denna nivå avser de ungdomar som ej fyllt 20 år och bor hemma hos sina föräldrar. För ungdomar med eget boende gäller

betydligt högre socialbidragsnorm. Risken är således stor att en ersättning till ungdomar understigande 2 000 kr medför direkta socialbidragskostnader. Kostnaderna för ungdomarnas uppehälle övervältras då från stat till kommun. För ungdomar som ej avslutat gymnasieskolan kan man överväga lägre ersättning så att de inte av ekonomiska skäl avstår från studier för att komma i åtnjutande av den bidragsnivå i ett kommunalt stöd som överstiger studiehjälpen.

Vid fastställande av bidragets storlek bör beaktas att bidraget är skattepliktigt. Däremot blir det inte fråga om ett anställningsförhållande varför något pålägg för personalomkostnader ej skall ske från kommunens sida.

Räkneexempel:

Ett antal kommuner har beräknat grunden för ersättning till ungdomar, för vilken man får ersättning från staten, enligt följande:

<i>Studiebidrag</i>	<i>640 kr</i>
<i>Matersättning</i>	<i>850 kr</i>
<i>Resersättning</i>	<i>560 kr</i>
<i>Stimulansbidrag</i>	<i>300 kr</i>
<i>Summa</i>	<i>2350 kr/mån.</i>

Innebär för ungdomen c:a 1900 kr efter skatt. Detta belopp motsvarar ungefär bidragsdelen i studiemedel, varför ett sådant bidrag ej heller kommer att motverka benägenheten till högre studier.

Som ovan nämnts har kommunen rätt till kompensation för sådana kostnader från länsarbetsnämnden.

Ekonomisk ersättning för kommunens sysselsättningsinsatser

Kommunen har dessutom rätt till ersättning från staten för de kommunala sysselsättningsåtgärderna för ungdomarna. Inför överläggningarna med länsarbetsnämnden bör kommunen kartlägga målgruppens storlek; hur många ungdomar som förväntas bli omfattade av åtgärder, samt fördela dessa på de slag av åtgärder kommunen finner lämpliga.

Exempel.

Totalt antal ungdomar som förväntas omfattas av åtgärder i kommunen: 110

Kategori 1. Introduktion, placering på företag.

Antal: 60. Kostnad/Ersättning per vecka och individ: 250 kr

Kategori 2. Kompletterande utbildningsinslag parallellt med praktik.

Antal: 35. Kostnad/ersättning per vecka och individ: 550 kr

Kategori 3. Samverkan med socialförvaltning, handledarintensiv utbildning, övning i arbetspraktik, på sikt placering i öppen verksamhet eller utbildning.

Antal 15. Ersättning per vecka och individ: 1800 kr

De kostnader som kan ingå i kommunens kalkyl är exempelvis: Kostnad för handledare el. dyl., annan ersättning till företag, kommunens egna insatser (administrativ hantering), försäkringar (personskadeskydd och sakskada), kapitaltjänstkostnad (kommunen förskotterar och ersätts av staten i efterhand). Inget tak finns angivet för ersättningsnivåns storlek. Om arbetsförmedlingen eller länsarbetsnämnden själv gör vissa delar av insatserna innebär detta sannolikt att kommunens självkostnad och ersättningsanspråk i motsvarande mån kan reduceras. Det kan dock knappast anses rimligt att staten i sin tur tar betalt för tjänster från kommunen. I sådana fall hamnar ju dessa kostnader som en tillkommande del av det belopp för vilket kommunen har rätt att få ersättning från staten.

De olika insatserna kan ses som ett erbjudande från kommunen och en förutsättning för att respektive åtgärd skall komma till stånd är att staten har möjlighet att kompensera kommunen fullt ut.

Utbetalningsrutiner

Länsarbetsnämnden betalar ut ersättningen till kommunen efter rekvisition. Denna ersättning gäller både kommunernas åtgärder och kostnadskompensation för kommunens ersättning till ungdomarna. Det kan komma att ställas krav på viss närvaro för att ersättningen till ungdomen skall utbetalas fullt ut. Detta regleras i så fall i avtalet mellan länsarbetsnämnden och kommunen.

Arbetsmarknadsstyrelsens riktlinjer

Arbetsmarknadsstyrelsen har i dagarna gått ut med sina riktlinjer till länsarbetsnämnderna. Ett exempel på avtal med kommunerna har också tagits fram. Denna avtalsmall, AMS riktlinjer samt verkets information inför överläggningarna bifogas detta cirkulär (bilaga 4). Riktlinjerna är för länsarbetsnämndens vidkommande tvingande myndighetsföreskrifter medan avtalsmallen är ett *exempel* på hur avtalet mellan länsarbetsnämnd och kommun kan (men inte behöver) vara utformat.

Några förhandlingar mellan AMS och Kommunförbundet har inte skett. Däremot har förbundet beretts tillfälle att avge synpunkter på AMS avtalsmall. Genom avtalet bestäms hur kommunen, vanligen månadsvis, skall rapportera till arbetsmarknadsverket om ungdomarna och de åtgärder kommunen genomför.

Samordning

I åtskilliga fall har kommuner givit länets kommunförbund (länsförbundet) en samordnande roll inför förhandlingarna med länsarbetsnämnden. En viktig fråga har därvid varit att söka få en enhetlig ersättningsnivå till ungdomarna. Vad gäller ersättning för åtgärder bör respektive kommun även i dessa fall baseras på en kalkyl vad gäller

- Förväntat antal deltagare.

- Slag av insatser.
- Deltagare fördelat per insats.
- Genomförandeorganisation för resp insats.
- Kostnader per individ och vecka för respektive kategori.

Frågor

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Karin Skilje, finanssektionen, Mats Söderberg, sektionen för skola och barnomsorg och Leif Klingensjö, sektionen för vård och omsorg.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Louise Fernstedt

Mats Söderberg

Bilagor

- 1 Regeringens proposition 1994/95:218, utdrag.
- 2 Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1994/95:AU15, utdrag.
- 3 Lag och förordning om kommuners ansvar för ungdomar.
- 4 Arbetsmarknadsstyrelsens skrivelse 1995-08-25 till samtliga länsarbetsnämnder

